

SPP506 Sociální politika zemí střední Evropy (PhDr.Imrich Vašečka)

ANOTACE

Kurs podá základní informace o společnostech a státech V-4 ve vztahu k problematice sociální politiky. Pro lepší srovnání kurs bude každou zemi nazírat dle stejné osnovy. Její součástí bude základní přehled o reáliích dané krajiny ve vztahu k sociální politice a tradice a současnost systému sociální ochrany.

ZADÁNÍ

Vypracovat formou stati komparaci sociální politiky ve dvou postkomunistických střeoevropských zemích (ČR a SR) ve vybrané oblasti sociální politiky (politika zaměstnanosti, bytová politika, zdravotní politika, politika vzdělávání, politika sociálního zabezpečení, politika sociální pomoci, řízení sociálních služeb) a to z hlediska exkluzivních a integračních opatření a efektů této politiky.

ORGANIZACE KURZU

Kurz je organizován do dvou organizačně odlišných bloků. V prvním jde o předání studentům výchozích informací o zemích střední Evropy a o podmínkách utváření jejich sociální politiky. Ve druhém bloku studenti samostatně připraví komparaci procesu transformace a současného stavu vybrané oblasti sociální politiky. Využijí teoretickou průpravu získanou v jiných kurzech sociální politiky a sociální práce. Druhý blok umožňuje a předpokládá vysoce aktivní účast studentů na jeho tvorbě.

TÉMATA

- Základní informace a souvislosti. [Systém sociální ochrany v Československu, v Maďarsku (Uhorsku) a v Polsku do roku 1918, 1938, 1945 - 1948. Obecné znaky sociálního systému zemí V-4 v období socialismu. Společenské vědomí v zemích V-4 ve vztahu k transformaci sociální politiky.]
- Sociální ochrana v zemích V-4. Sociální transformace v zemích V-4. Transformace organizace a řízení systémů sociální ochrany zemí V-4.
- Sociální exkluze a sociální integrace a opatření sociální politiky
- Politika zaměstnanosti. Politika trhu práce. Nezaměstnanost. Zabezpečení v nezaměstnanosti.
- Bytová politika. Zdravotní politika. Politika rodinná.
- Rozsah chudoby. Reforma systému sociální ochrany. Reforma důchodového zabezpečení v důchodové pojištění. Změna sociální péče v sociální pomoc.
- Hodnocení efektivnosti sociální politiky zemí V-4. Sociální indikátory. Srovnávací studie. Index lidského rozvoje v zemích V-4.

HARMONOGRAM

21. 2. – 7. 3. Systém sociální ochrany v Československu, v Maďarsku (Uhorsku) a v Polsku do roku 1918, 1938, 1945 - 1948.

14. 3. Obecné znaky sociálního systému zemí V-4 v období socialismu. Společenské vědomí v zemích V-4 ve vztahu k transformaci sociální politiky.

21. 3. – 28. 3. Sociální transformace v zemích V-4. Transformace organizace a řízení systémů sociální ochrany zemí V-4.

4. 4. Hodnocení efektivnosti sociální politiky zemí V-4. Sociální indikátory. Srovnávací studie. Index lidského rozvoje v zemích V-4.

Seminární skupiny

11. 4. Bytová politika

18. 4. Politika vzdělávání

25. 4. Politika sociálního zabezpečení.

3. 5. Politika sociální pomoci.

9. 5. Politika zaměstnanosti.

16. 5. Závěrečné zhodnocení. Dohodnutí termínů zkoušek.

Poznámka: Termíny jednotlivých seminářů budou upřesněny 14. 3.

LITERATURA

Kornai, J., 1998. Reforma systému sociálnej starostlivosti. Pp. 171-191. In: *Od gulášového komunizmu k trhovej ekonomike*. Bratislava: Kalligram.

Machonin, P., 1997. *Sociální transformace a modernizace*. Praha: Slon. Pp. 92-115.

Marody, M., 1988. *Vzostup a pád*. *Polityka*, č. 18. strán 15.

Šimečka, M., 1979. Vzdelání jako výsada; Korupce. Pp. 136-143, 156-168. In: *Obnovení pořádku. Příspěvek k typologii reálného socialismu*. Index: Společnost pro československou literaturu v zahraničí.

MUSIL, L., 1994. Chudoba a československý stát mezi dvěma světovými válkami. In: *Sociologický časopis*.

ENGLIŠ, K., 1908. *Chudinství v Království českém na počátku XX. století*. Praha. ss. 26-35.

TVRDOŇ, A., 1924. Právní základ veřejného chudinství v republice Československé. Pp. 6-8 in: *Veřejné chudinství v republice Československé v roce 1921*. Československá statistika - svazek 19. Praha: Státní úřad statistický.

TVRDOŇ, A., 1931. Sociální potřeby právní úpravy chudinské péče. Pp. 112-118, 225-230 in: *Sociální problémy*, 1. ročník, 1931.

TOMEŠ, I., 1995. Systémy sociálních dávek v zemích střední a východní Evropy v přechodném období. Pp. 110-113. In: Kotous, J. (ed.). *Sociální politika v evropských zemích. Sborník učebních textů*. Praha: Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení PF UK Praha.

MACHONIN, P., 1997. Státně socialistický systém - prehistorie postkomunistické transformace. Pp. 92-115. In: Machonin, P., 1997. *Sociální transformace a modernizace*. Praha: Slon.

BALCEROWICZ, L., 1999. *Sloboda a rozvoj*. Kapitola: Niekoľko slov o nerovnostiach. Bratislava: Kalligram. ss. 115-125.

KORNAI, J., 1998. Daňové povedomie a reforma sociálneho štátu. Výsledky prieskumu v Maďarsku. In: *Od gulášového komunizmu k trhovej ekonomike*. Bratislava: Kalligram. ss. 192-225.

MARODY, M., 1988. Vzostup a pád. In: *Polityka*, č. 18, 1988, ss. 14.

MARODY, M., 1987. Antynomie społecznej świadomości. In: *Odra, miesięcznik społeczno-kulturalny*. Nr. 1, styczeń 1987, ss. 4-9. (PREDNÁŠKA)

POLSKÁ ..., 1998. Polská společnost druhé poloviny 80. let. Pokus o diagnózu stavu společenského vědomí. In: *Informace k prognózám sociálního rozvoje*. č. 22/1988. Praha: Ústav pro Filosofii a sociologii ČSAV. ss. 57.

ŘEHÁKOVÁ, B., 2000. Jak vnímáme příjmové nerovnosti a jaké bychom je chtěli mít. In: *Sociologický časopis*, 2000, Vol. XXXVI, No. 1, ss. 23 - 40.

ŠIMEČKA, M., 1979. Korupce. In: *Obnovení pořádku. Příspěvek k typologii reálného socialismu*. Köln: INDEX. ss. 156-168.

FRÝDMANOVÁ, M., JANÁČEK, K., MAREŠ, P., SIROVÁTKA, T., 1998. Trh práce a lidské zdroje. In: Večerník, J., Matějů, P., (eds.). 1998. *Zpráva o vývoji české společnosti 1989 - 1998*. Praha: Academia. ss.21-43.

KORNAL, J., 1998. *Od gulášového komunizmu k trhovej ekonomike*. Bratislava: Kalligram. ss. 66-191.

KREIDL, M., 1998. International Social Survey Programme (ISSP), část Sociální nerovnosti. In: Pp. 323-325. In: Večerník, J., Matějů, P., (eds.). 1998. *Zpráva o vývoji české společnosti 1989 - 1998*. Praha: Academia.

MACHONIN, P., 1997. Pp. 81-91. *Sociální transformace a modernizace*. Praha: SLON.

MATĚJŮ, P., 1995. *Percepce sociální spravedlnosti. Česká republika v mezinárodním srovnání*. Praha: START. ss. 45.

RABUŠIC, L., 1998. Demografický vývoj zemí střední a východní Evropy. Pp. 299-304. In: Večerník, J., Matějů, P., (eds.). 1998. *Zpráva o vývoji české společnosti 1989 - 1998*. Praha: Academia.

RADIČOVÁ, I., POTUČEK, M., 1998. Porovnanie vývoja českej a slovenskej sociálnej politiky po roku 1989. In: *Sborník, resp. In: Potůček, M., Radičová, I., (eds.), 1998. Sociální politika v Čechách a na Slovensku po roce 1989*. Praha: Karolinum. ss. 16 - 27.

SCÉNAŘ..., 1990(a). Scénař ekonomické reformy - část 5: Sociální souvislosti ekonomické reformy. In: *Hospodářské noviny, příloha Dokument, 4. září 1990*.

SCÉNAŘ ..., 1990(b). Scénař sociální reformy. In: *Hospodářské noviny, příloha Dokument, 4. září 1990*.

TOMEŠ, I., 1995. Systémy sociálních dávek v zemích střední a východní Evropy v přechodném období. Pp. 114-126. In: Kotous, J. (ed.). *Sociální politika v evropských zemích. Sborník učebních textů*. Praha: Právnická fakulta UK.

TOMŠÍK, V., 1998. Ekonomický vývoj zemí střední a východní Evropy. In: Večerník, J., Matějů, P., (eds.). 1998. *Zpráva o vývoji české společnosti 1989 - 1998*. Praha: Academia. ss. 305-313.

TUČEK, M., 1996. Srovnání sociální struktury České republiky s jinými zeměmi. In: Machonin, P., Tuček, M. a kol., 1996. *Česká společnost v transformaci. K proměnám sociální struktury*. ss. 312-327.

AULEYTNER, J., 1996. *Instytucje polityki społecznej*. Warszawa: WSP. ss. 51-134.

EURÓPSKA ..., *Európska charta miestnej samosprávy*. ss. 2.

KULESZA, M., 2000. Reforma administratívy a funkcie nových regionálnych štruktúr v Poľsku. In: *Upevňovanie demoikracie na Slovensku prostredníctvom miestnych samospráv*. Bratislava. ss. 49-67.

SALAMON, L.M., ANHEIER, H.K., 1999. *Nástup neziskového sektoru. Mezinárodní srovnání*. Praha: Agnes. ss. 53.

RADIČOVÁ, I., POTUČEK, M., 1998. Porovnanie vývoja českej a slovenskej sociálnej politiky po roku 1989. In: *Sborník, resp. In: Potůček, M., Radičová, I., (eds.), 1998. Sociální politika v Čechách a na Slovensku po roce 1989*. Praha: Karolinum. ss. 9-76.

GOLINOWSKA, S., 2000. Polityka społeczna okresu transformacji. In: *Dekada polskiej polityki społecznej*. Warszawa. ss. 87-208.

WOLEKOVÁ, H., RADÍČOVÁ, I., 1998. Sociálna politika a sociálna situácia. In: Bútor, M., Ivantyšyn, M., (eds), 1998. *Slovensko 1997. Súhrnná správa o stave spoločnosti a trendoch na rok 1998*. Bratislava: IVO. ss. 557-581.

BODNÁROVÁ, B., 1999. Sociálna politika. In: Mesežnikov, G., Ivantyšyn, M., (eds.), 1999. *Slovensko 1998-1999. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Bratislava: IVO. ss. 515-538.

WOLEKOVÁ, H., RADÍČOVÁ, I., 2000. Sociálna politika. In: Mesežnikov, G., Kollár, M., (eds.), 2000. *Slovensko 2000. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Bratislava: IVO. ss. 607-624.

ZÁCHRANNÁ ..., 1991. Záchranná sociální síť. In: *Sociální politika, Příloha*. číslo 2, rok 1991, ss. 11-14.

Labor Market Trends in CEES. kapitoly 4, 6, 15 a 29.

Morvay, K., Pažitný, P., Červenáková, J., 2001. Trh práce. Pp. 793-806. In: Kollár, M., Mesežnikov, G., (eds.), 2001. *Slovensko 2001. Súhrnná správa o stave spoločnosti*. Bratislava: IVO.

RADÍČOVÁ, I., POTŮČEK, M., 1998. Porovnanie vývoja českej a slovenskej sociálnej politiky po roku 1989. Pp. 57-72. In: *Sborník*, resp. In: Potůček, M., Radičová, I., (eds.), 1998. *Sociální politika v Čechách a na Slovensku po roce 1989*. Praha: Karolinum.

Háva, P., Kružík, L., Nemeč, J., Mikundová, M., 1998. Srovnávací analýza české a slovenské zdravotní politiky po roce 1989. Pp. 289-317. In: *Sborník*, resp. In: Potůček, M., Radičová, I., (eds.), 1998. *Sociální politika v Čechách a na Slovensku po roce 1989*. Praha: Karolinum.

KLIMENTOVÁ, J., 1997. Důchodové systémy zemí střední a východní Evropy v období transformace. In: *Sociální politika*, 1997, No. 10, ss. 2-3.

BALCEROWICZ, L., 1999. *Sloboda a rozvoj*, kapitola: Kapitalistická nezamestnanosť. Bratislava: Kalligram. ss. 103-113.

MILIC-CZERNIAK, R., 1998. *Gospodarstwa domowe w krajach Europy Środkowej. Skutki przemian 1990-1995*. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych. Fundacja im. Friedricha Eberta. ss. 160.

VEČERNÍK, J., 1998. Nerovnosti ve výdělčích, v příjmech a majetku domácností. In: Večerník, J., Matějů, P., (eds.). 1998. *Zpráva o vývoji české společnosti 1989 - 1998*. Praha: Academia. ss. 113-134.

VEČERNÍK, J., BURDOVÁ, P., 1998. Přerozdělování příjmů prostřednictvím daní a dávek. In: Večerník, J., Matějů, P., (eds.). 1998. *Zpráva o vývoji české společnosti 1989 - 1998*. Praha: Academia. ss. 135-155.

MATĚJŮ, P., 1998. Sociální mobilita a změny v životních šancích. In: Večerník, J., Matějů, P., (eds.). 1998. *Zpráva o vývoji české společnosti 1989 - 1998*. Praha: Academia. ss. 156-181.

WOLEKOVÁ, H., RADÍČOVÁ, I., 1998. Sociálna politika a sociálna situácia. In: Bútor, M., Ivantyšyn, M., (eds), 1998. *Slovensko 1997. Súhrnná správa o stave spoločnosti a trendoch na rok 1998*. Bratislava: IVO. ss. 557-581.

GOLINOWSKA, S., 1994. *Sociálna politika štátu v trhovej ekonomike*. Rukopis prekladu. ss. 181-194.

RYS, V., 1995. Teorie a praxe srovnávacích studií v oblasti sociální politiky. In: Kotous, J. (ed.). *Sociální politika v evropských zemích. Sborník učebních textů*. Praha: Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení PF UK Praha. ss. 7-55.

SIROVÁTKA, T., (ed), 2000. *Česká sociální politika na prahu 21. století. Efektivnost, selhání, legitimita*. Brno: MU. ss. 206.

VAGAČ, L., (ed.), 1999. *Národní správa o lidskom rozvoji. Slovenská republika. 1999*. Bratislava: UNDP. Centrum pre hospodársky rozvoj. ss. 112-141.

(Č) ZPRÁVA ..., 1997. *Zpráva o lidském rozvoji 1997*. UNDP. Praha: Sociologický ústav AV ČR.